Nro. 20.

GAZETA LWOWSKA.

we Wtorek dnia 10. Marca 1812.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa d. 10. Marca. — N. Pan raczył Panu M. W. Voigt byłemu Professorowi filozofii w Akademii Krakowskiéy, który znany iest z pism swoich, dadź katedrę filozoficzną w Liceum tuteyszém z całą pensyą, którą przedtém pobiérał.

Z Wiédnia d. 29. Lutego. — Na zgromadzeniu C. K. Akademii sztuk kształcących (które się iakeśmy w Nrze 17 Gazety naszéy donieśli w dzień urodzin N. Pana odprawiło), ogłosił Pan de Sonnenfels Prezes onéyże nowo obranych Członków honorowych, i Członków stuki.

Kraiowemi Członkami honorowemi są: Jego Cesarzowiczowska Mość Arcy-Xiąże Józef, Palatyn Królestwa Węgierskiego. Jego Cesarzowiczowska Mość Arcy-Xiąże Ludwik. JO. Xiąże Trautmannsdorf, C. K. piérwszy W. Marszałek nadworny. JO. Xiąże Liechtenstein, C. K. Feldmarszałek. JO. Xiąże Kaunitz, C. K. W. Koniuszy. JO. Xiąże Clary, ieneralny nadworny Dyrektor budownictwa. JW. Hrabia Wallis, Prezes Kamery nadwornéy. JW. Hrabia Schönborn C. K. tayny Radca i dziedziczny Zwierzchnik Komitatu Beregherskiego w Węgrzech. JW. Hrabia Ossoliński, C. K. tayny Radca i Prefekt Biblioteki nadwornéy. JW. Hrabia Jan Harrach, C. K. Szambelan. JW. Hrabia Seezenyl, C. K. tayny Radca i Zwierzchnik Simegherskiego Komitatu w Węgrzech. JW. Hrabia Jerzy Festetits, C. K. tayny Radca. JW. Hrabia Attems, Starosta kraiowy Styryiski. JO. Xiąże Antoni Lobkowitz. W. Leitner, Wice-Prezes Kamery nadworney w interessach menniczných i górniczych. W Baron de Pasqualati.

Członki sztuki: P. Moreau, Budowniczy. P. Ortner, Budowniczy teatru nadwornego. P. Wilhelm Ostertag, Budowniczy. P. Antoni Geiger, Rzeźbiarz.

Członki zagraniczne. W Antwerpii: P. Omegang, Malarz. — W Bazylei: P. Usteri, Professor i Malarz historyczny. — W Berlinie: JW. de Humboldt, Król: Pruski Minister Stanu. P. Hirt, Radca nadworny i Professor. P. Schadów, Rzeźbiarz. — W Bruxelii: P. Lens, Malarz historyczny. W Dreźnie: P. Böttiger, Radca nadworny i Dyrektor nauk. P. Becker, Radca nadworny. P. Graff, Professor i Malarz portretów. W Florencyi: P. Benvenuti, Dyrektor tamteyszéy Akademii. P. Rafael Morghen, Miedziosztycharz. W Göttyndze: P. Heyne, Radca nadworny i Professor dawnych ięzyków. W Londynie: P. West, Malarz i Prezes K. Akademii. P. Sharp, Miedziosztycharz. — W Monachium: P. Schelling, Radca nadworny i Sekretarz tamteyszéy Akademii. P. Wilhelm Kobell, Malarz landszaftów i zwierząt. P. Strixner wynalazca sztychu kamiennego. — W Paryżu: P. Visconty, Konserwator statuów w Muzeum Napoleona. PP. Percier i Fontaine, Cesarscy nadworni Budowniczowie. PP. David i Gerard, Malarze historyczni. PP. Bervic i Desnoyers, Miedziosztycharze. P. Andrieux, Medalnik. — W Petersburgu: P. Koehler, Radca etatowy i Dozorca cesarskiego zbioru medalionów i rznietych kamieni. — W Rzymie: P. Camuccini, Kawaler i Malarz historyczny. P. Thorwaldsen, Kawaler i Rzeźbiarz. P. Ludwik Pichler, Kamieniarz. W Sztokolmie; P. Sergell Rzeźbiarz. W Stuttgardzie: P. Dannecker, Professor i Rzeźbiarz. Pan Müller, Professor i Miedziosztycharz. W Weimarze: JW. Göthe, tayny Radca i Minister.

Z Pragi d. 26 Lutego. — Oświecenie o prawdziwych Narodu pożytkach, naybezpieczniey szą iest drogą, którą ducha publicznego do osiągnienia tychże prowadzić można. Potrzeba wtedy tylko patryotycznego przewodnika dla nakłonienia tegoż ducha do czynności, przynoszącey wielkie powszechności pożytki. Obywatelóm Królestwa Czeskiego, którzy tak wysokie iuż w handlu i w przemyśle uczynili postępy, mogły pożytki z dobrych gościńców wynikaiące tém mniey bydź niewiadome, ile że ie codziennie czuią przez te liczne gościńce, które kosztem samego Rządu są porobione i utrzymywane. Uczucie tych pożytków wzbudziło życzenie posiadania takowych gościńców w tych okolicach, w których ieszcze nie są pozakładane; zwierzchności działaią tym końcem w chwalebném porozumieniu się z gminami, a roboty bardzo dobrze idą. W roku 1811 zrobiono za przyłożeniem się Dominiów i poddanych, gościniec 36383 1/6 sążni (przeszło 9 mil) długi, a kosztem wspólnym funduszu drogowego i Dominiów, drugi gościniec długości 8529 1/6 sążni (przeszło 2 mil); obydwa gościńce są piękne i trwałe. Chwalebna ta i dzielnie skutkuiąca harmonia ożywia tę wspólną piękną nadzieię, iż okazuiące się od nieiakiego czasu życzenie Prażskiego patryotycznego Towarzystwa względem ułatwienia przez rżnięte kanały transportu surowych płodów natury, iako też fabrykatów, na wzór zachęcaiących przykładów obcych Narodów równie przyidzie do skutku. Jakaż korzyść nie wyniknęłaby z tąd dla powszechnego dobra w czasie teraźnieyszym, w którym w Pradze mąca pszenicy przeszło 11 ZR. w W. W. a we Lwowie podług ostatniey ceny targowey korzec (2 austryackie półkorce) teyże tylko 7 ZR. w W. W. kosztuie, gdyby związek wodny między Czechami i Galicyą był zrobiony; który podług planu Pana Schemerl C. K. nadwornego budowniczego Radcy tak łatwym iest do uskutecznienia, i tak wielki podług przekonywaiącey rachuby iego sprawiałby pożytek tym, którzyby się tego podięli?

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Z Paryża d. 15. Lutego. — Wyrok Cesarski d. 7 b. m. wydany, przepisuie w 11 tytułach i 36 paragrafach kształt i wymiar rozmaitego ubioru dla iazdy.

Wyrok Cesarski d. 23 Stycznia wydany, powołuie w Departamencie Zuyderzee 1076 konskrypcyonistów z roku 1808 i 1809 dla uzupełnienia płatney Gwardyi Amsterdamskiey, ustanowioney d. 22 Października 1811 i składaiącey się z dwóch batalionów i iednego szwadronu.

Prowincye Illyryiskie.

Dnia 17 Lutego ogłoszono w Tryeście następuiący wyrok Cesarski, wydany d. 4. Lutego w Pałacu tuilleryiskim:

Napoleon &c. Na przedstawienie Naszego Ministra rękodzieł i handlu, postanowiliśmy i stanowiémy co następuie: 1) Tak te towary, które w skutku naszego wyroku pod dniem 27 Listopada r. 1810 wydanego z Państw austryackich transito przez illyryiskie prowincye do Fiume dla zabrania ich na okręty posełane bydź mogą, iako też te, które do tegoż portu z zagranicy przychodzą, aby do Państw rzeczonych odsełane były, mogą toż samo przez Tryiest bydź wyprowadzane i wprowadzane. 2) Od następuiących artykułów żywności, pobierana będzie opłata tranzytowa szczególnie od cetnara Wiedeńskiego; iako to od Oleiu 4 franków; od ryżu 3 fr. od pszenicy 1 frank. Od wszystkich innych towarów pobiérać się będzie iak dotąd opłata 6 franków od cetnara. 3) Ministrowi Naszemu rękodzieł i handlu, dopełnienie ninieyszego wyroku zalecamy.

(Podpisano) Napoleon.

Szwaycarya.

Wszyscy w Szwaycaryi na urlopie znayduiący się Officerowie, otrzymali (iak Bernska Gazeta donosi) rozkaz stawienia się do pułków; woyskowi więc bawiący się w Szwaycaryi, lub będący tamże na werbunkach, czynią przygotowania do powrócenia iak nayspieszniey do swoich korpusów.

Mała Rada Kantonu Fryburg, którey wielka Rada wykonanie uchwały swoiey względem zniesienia klasztoru Trapistów poleciła, rozkazała tym mnichom złożyć w przeciągu 8 dni zakonne habity i przed 1. Maia 1812 klasztor opuścić. Wielu z tych mnichów iuż wyiechało, reszta zaś nosi suknie cywilne.

Zapewniaią (wyraża Dziennik Szwaycarski), że Hrabia Gottorp były Król Szwedzki, poczynił niedawno kroki w celu dostąpienia rozwodu ze swoią małżonką.

Sycylia.

Monitor Neapolitański pod d. 12 Lutego, zawiéra następuiący list N. Króla Ferdynanda IV. do Królewica następcy tronu, wyięty z Gazet Sycylyiskich:

Ferdynand IV. &. &. Kochany naydroższy Synu! Ponieważ dla słabości zdrowia moiego, z rady lekarzów wieyskiego powietrza używać, i wszelkich ważnych zatrudnień wystrzegać się muszę, przeto wykraczałbym przeciw Bogu, gdybym w teraźnieyszych nader trudnych czasach takich dla rządu Królestwa nie obmyślił środków, ażeby ważnieysze sprawy ciągle się odbywały, a Królestwo przez pomienioną słabość moią żadnéy nie doznawało szkody. Chcąc się na tak długo od ciężaru rządów uwolnić, póki mi Bóg potrzebnego do sprawowania onychże zdrowia powrócić nie raczy, nie mogę ich nikomu godnieyszemu powierzyć, iak tobie móy wielce ukochany Synu; tak dla tego, że prawym moim iesteś następcą, iako też dla tego, że zupełna twoią poczciwość i zdolność znam z doświadczenia. Postanawiam cie zatém z dobrowolnéy woli moim Zastępcą w tém moiém Królestwie, oraz oddaię i odstępuię ciz zupełną mocą klauzuły: alter ego, wykonanie każdego prawa, każdey prerogatywy i mocy, którą ia bym mógł wykonywać. Żeby zaś ninieysza wola moia każdemu wiadomą i przez każdego dopełnianą była, rozkazuię: aby ten list własną moią ręką podpisany, i Królewską pieczęcią moią opatrzony, w aktach Pronotaryusza Królestwa był złożony, i ażebyś kopię onegoż przesłał wszystkim Radcóm i Sekretarzóm Stanu dla własnéy ich wiadomości, i dla udzielenia go wszystkim, do których to należy. — Dan w Palermo d. 16. Stycznia 1812.

Ferdynand.
Tommaso di Somma.

Królewic Następca tronu, mianowany Rejentem wczasie słabości Oyca swoiego, nazywa się Franciszek, Januaryusz, Jozef; urodził się ón d. 19. Sierpnia 1777. a zatém zaczął 35ty rok życia; zaślubił ón się d. 15. Listopada 1801, po śmierci piérwszéy swoiéy małżonki Córki Leopolda II. przez prokuracyę w Madrycie d. 6. Lipca 1802, a osobiście w Barcellonie d. 16. Października tegoż samego roku z Maryą Izabellą Jnfantką hiszpańską, córką Karola IV. z którego to małżeństwa żyie 4ro dzieci to iest: 3 córek, i 1. syn urodzony w Marcu 1810. Z pierwszego małżeństwa nié ma żadnych dzieci.

Król i Królowa wyiechali do dóbr w pobliskości Termini leżących.

Pomiędzy naypiérwszemi Aktami rządowemi przez nowego Rejenta wydanemi, iest toż samo Akt powierzaiący Lordowi Williamowi Bentink naczelne dowodztwo nad całą lądową i morską siłą sycylyiską.

Wielka Brytania.

Kommissya złożona z Lordów Camden i Westmoreland, Lorda Kanclerza (Lorda Eldon) i Arcybiskupa Canterbury zagaiła dnia 7 Stycznia Parlament następuiącą mową, mianą w imieniu Jego Królewicowskiéy Mości Xięcia Rejenta:

Mości Panowie Lordowie!

Mamy zlecenie od Jego Królewicowskiéy Mości Xięcia Rejenta wystawić wam wielką boleść iego, którą czuie donosząc WPanóm o smutnéy słabości N. Pana i omylonéy niestety nadziei prędkiego wyzdrowienia Jego Królewskiéy Mości, którego wiernie przywiązana do niego Familia, iako też poczciwy lud iego tak gorąco pragną. Xiąże Rejent rozkazał podać WPanom kopie ostatnich w téy mierze rapportów zdanych przez radę N. Królowéy, będąc naprzod przekonanym, iż takie przedsięweźmięcie środki, iakich teraźnieysze smutne okoliczności wymagaią.

Xiąże Rejent iest przekonanym, iż WPanowie starać się będziecie o utrzymanie Królewskiéy dostoyności i dostateczne doglądanie świętéy osoby Króla podczas iego słabości, i że nie spuścicie nigdy z oczu niezbędnego obowiązku zapewnienia N. Panu możności obięcia i wykonywania na nowo władzy Królewskiéy wtenczas, gdy do zupełnego, od Familii i Poddanych gorąco pragnionego powróci zdrowia.

Xiąże Rejent zalecił nam oświadczeć WPanóm to ukontentowanie, z iakiém postrzegł, że przedsięwzięte dla obrony i bez-

pieczeństwa Królestwa Portugalskiego środki, nayszczęśliwszym skutkiem uwieńczone zostały; i że tak bretońskie iako też portugalskie woyska wróżnych rosprawach z nieprzyiacielem, swoią dawniéy nabytą zupełnie utrzymały sławę.

Pomyślnie uskuteczniona i świetna wyprawa, któréy koniec był ten, iż oddział woysk sprzymierzonych zszedł nadspodzianie ieden korpus francuzki w Estremadurze, przynosi zaszczyt temu celuiącemu Officerowi i woysku pod dowodztwem iego będącemu, i przyłożyła się istotnie do zniweczenia planów nieprzyiacielskich w téy części półwyspu.

Xiąże Rejent iest przekonanym, że WPanowie rzucaiąc w tych różnych i ważnych okolicznościach z szlachetną wyniosłością i ukontentowaniem spoyrzenia swoie na woyska N. Pana i iego sprzymierzeńców, oddacie także zupełną sprawiedliwość głębokiemu rozumowi i wielkiéy zdolności Jenerała Lorda Wellingtona, których kieruiąc tą kampanią tak świetne złożył dowody. Dotychczas ieszcze niepokonanym iest duch ludu w Hiszpanii, a systema woienne teraźnieyszemu położeniu Narodu hiszpańskiego tak przyzwoite, otrzymało przy pożytkach, które działania sprzymierzonych woysk na granicy, a wytrwała pomoc siły morskiey N. Pana na brzegach sprawiaią, na nowo znaczną rozciągłość i poprawę. Chociaż wielkie natężenia nieprzyiaciela wróżnych okolicach pomyślnym skutkiem uwieńczone zostały, iednakże Xiąże Rejent iest przekonany, że WPanowie dowiedzionéy przez woysko hiszpańskie wytrwałości i waleczności, swoiego nie odmówicie podziwienia. Właśnie w tych prowincyach, które Francuzi naylepiey obsadzili, okazywała się nowa energia pomiędzy ludem, a powiększone trudności i niebezpieczeństwa, zrodziły zwięźleysze natężenia do powszechnego odporu.

Xiąże Rejent rozkazuie nam oświadczéć WPanom w imieniu Jego Królewskiéy Mości swoią stałą ufność, iż go WPanowie postawicie w stanie dawania ciągłéy, iak naydzielnieyszéy pomocy do popierania téy walki, którą waleczne półwyspu Narody dotychczas ieszcze z niezmordowaną gorliwością i odwagą toczą. Jego Królewicowska Mość rozkazuie nam oświadczéć WPanóm swoie powinszowanie z powodu odniesionych przez woyska bretońskie na wyspie Jawie korzyści.

Xiąże Rejent iest przekonany, że WPanowie pochwalicie razem z nim tę mądrość i zdolność, z iaką ta wyprawa, iako też zdobycie wysp Bourbon i Mauritius (Isle de France) pod bezpośredniém zarządzeniem Jenerała Gubernatora Indyów wschodnich (Lorda Minto) uskutecznione zostały; oraz że nie odmówicie pochwały swoiéy téy odwadze, męztwu i roztropności, których waleczne woysko pod dowodztwem Jenerała Porucznika Sir Samuel Achmuty, tego to celuiącego Officera, wspierane równie dzielnie iak zręcznie przez siłę morską N. Pana, w téy okoliczności dowiodło. Przez szczęśliwe wykonanie systematu téy operacyi, zyskały handel i posiadłości bretońskie w Indyach wschodnich na nowo wielkie bezpieczeństwo, a osadnicza Francyi potęga całkiem przez to zniszczoną została.

Jego Królewicowska Mość uznał za rzecz z zamiarem zgodną, polecić uwadze WPanów przedsięwzięcie takich środków dla przyszłego Rządu bretońskich posiadłości w Indyach wschodnich, któreby w skutku doświadczenia i doyrzałéy rozwagi mogły zapewnić wewnętrzną tym posiadłościóm pomyślność, a handlowi i dochodóm połączonych Królestw iak naywiększe z tych kwitnących Kraiów korzyści.

Mamy zlecenie od Xięcia Rejenta donieść WPanóm, iż w czasie, w którym Królewic Jegomość ubolewa, że wszystkie ważne spory z Rządem ziednoczonych Stanów Ameryki północnéy ieszcze nie są rozstrzygnione, spór wszczęty z powodu zdarzenia z fregatą Chesapeake został nakoniec załatwionym; iesteśmy oraz upoważnieni dadź WPanóm zapewnienie, że Xiąże Rejent w dalszym ciągu układów z ziednoczonemi Stanami używać będzie wciąż wszelkich do poiednania się środków, które się tylko zgadzaią z honorem i dostoynością korony Jego Królewskiéy Mości, tudzież z należytém utrzymaniem morskich i handlowych praw, oraz interessów W. Brytanii.

Mości Panowie Reprezentanci w Izbie niższéy!

Jego Królewicowska Mość Xiąże Rejent rozkazał nam podadź WPanóm wykaz potrzeb na rok bieżący. Pokłada ón w was mocną ufność, iż na wszelkie potrzebne zezwolicie środki, aby mógł nadal prowadzić tę woynę, w którą Król Jegomość iest wplą-

tany, z taką energią i siłą, która może otworzyć iak naylepsze widoki do szczęśliwego iéy ukończenia.

Jego Królewicowska Mość nakazał nam oraz zalecić WPanóm, ażebyście rozpoczęte na ostatniém parlamentowém posiedzeniu rozpoznawanie stanu finansowego Irlandyi, znowu przedsięwzięli. Zaspokaia go to, iż WPanóm oświadczéć może, że zaszłe roku upłynionego w porównaniu z dawnieyszym powiększenie dochodów skarbowych Irlandyi, potwierdza to mniemanie: iż byłe zmnieyszenie onychże, przypadkowym i przemiiaiącym przyczynóm przypisać należy.

Mości Panowie Lordowie!

Xiąże Rejent widzi z ukontentowaniem: iż czuiecie w całéy wielkości ważność tych obowiązków, do których pełnienia Jego Królewicowska Mość z powodu nieustaiącéy słabości N. Pana został powołanym.

W tém nader smutném zdarzeniu pociesza się Xiąże Rejent naybardziey tą ufnością, którą w waszéy dowiedzionéy mądrości, wierności i miłości oyczyzny pokłada; do nich to ón sie w każdéy przykréy chwili uciekać będzie maiąc stałą ufność, że za waszą pomocą, wsparciem i błogosławieństwem niebios potrafi sprawować z szcześliwym skutkiem powierzony sobie urząd, i utrzymać w imieniu swoiego ukochanego Oyca i miłościwego Pana w całości pomyślność i honor Narodu.

Ziednoczone Stany Ameryki północnéy.

Monitor Paryzki umieścił z Kuryera następuiący wypis z listu z Washington pod dniem 23 Grudnia pisanego: „Widzę po stylu doniesienia WPana, iż się niekoniecznie woyny obawiasz. Jeżeli się zaś u WPana znayduią tacy ludzie, którzy czuią podobną boiaźń, więc ich WPan uspokóy podług możności. Tak to iest prawda, że Maddison będzie z Anglią woynę prowadził, iak to, iż się porwie na słońce. Maią go iuż w podeyrzeniu, iż używa intryg prezydenckich w celu ochłodzenia gorącości chciwych woyny Kraiów południowych. Od tego czasu, iak rezolucye i bill P. Gilles przyięte zostały, iest partya dworska, chytrość Prezydenta doskonale znaiąca, w osobliwszém poruszeniu. Udaie ona że wierzy, iż wszystko przepadnie, ieżeli Hornet nie przywiezie wiadomości o zmianie w Ministeryum angielskiém i w politycznych iego środkach. Biédni ludzie! co sobie wyobrażaią, iż Federalistów groźbą woyny nastraszą, i że takim sposobem będą mogli Naród przymusić do przyięcia od Francyi zasad systematu stałego lądu.

W Whashington głoszono, iż Wielkorządzca hiszpański w Pensacola odebrał rozkaz opuszczenia Florydy zachodniéy po rzékę Perdido, i że Indyanie po odniesionych kilku klęskach poczynaią opuszczać proroka, który ich do woyny przeciw Ziednoczonym Stanóm pobudził, i powracaią do dawnych stosunków przyiacielskich z temiż Stanami.

Bill P. Gilles względem zaciągu nowéy siły zbroynéy 25000 ludzi wynoszącéy, został w Senacie większością 26 głosów przeciw 4 przyięty.

Monitor późnieyszy zawiéra przełożoną Kongressowi korrespondencyę względem obięcia w posiadłość Florydy, między Posłem angielskim P. Forster i amerykańskim Sekretarzem Stanu P. Monroe. Z téy korrespondencyi widać, że Ziednoczone Stany Ameryki północnéy nie tylko obięły w posiadłość Florydę zachodnią po rzékę Perdido, ale że nawet Wielkorządzca Georgii Matthews, starał się przez układy z mieszkańcami, którym bezpieczeństwo własności i religii, przyięcie długów kraiowych i 30 morgów kraiu dla każdego białego człowieka ofiarował, nakłonić Florydę wschodnią do poddania się dobrowolnego. Dowiaduiemy się z niéy także, iż Kongress iescze na swoiém przeszłém posiedzeniu upoważnił władzę wykonawczą do przyięcia od władz mieyscowych odstąpienia Florydy wschodniey, lub opanowania téy prowincyi dla tego, ażeby ią umknąć każdemu obcemu mocarstwu, któreby usiłowało ią osadzić; to wszystko stało się iedynie w tym celu, żeby mieć przedmiot do przyszłych dobrotliwych układów.

Gazety z Baltimore zawiéraią akt bardzo interessuiący, w którym Wielkorządzca Harisson oskarża Wielką Brytanię, iż ona wznieciła woynę między Indyanami i Ziednoczonemi Stanami.

Xiąże rossyiski Galliczyn, który przed dziesięcioma laty katolickim został Xiędzem, osiadł na górze Alleganу, naywyższéy w Ameryce północnéy. Gmina iego, która się

wtenczas tylko z sześciu katolickich składała familii, iest teraz po gminie filadelfickiey nayliczniey szą w Ameryce północney.

Podług doniesień z Nowego-Yorku pod d. 3 Stycznia, powiększyla się na nowo w Kongressie partya Prezydenta Maddisona. P. Quincey i trzydziestu innych członków maiących znaczenie opuścili sprawę Federalistów i oświadczczyli się, iż głosować będą za woyną, ieżeli Rząd angielski nadal tak iak teraz postępować bedzie. W Pensylwanii podpisano adressy do P. Maddsona, które tchną nienawiścią ku Anglii. Z niecierpliwoscią ożekiwano angielskiego ultimatum względem osławionych gabinetowych rozkazów.

Hiszpańska Ameryka północna.

Wiadomości z Mexyku pod 21. Listopada r. p. donoszą, że woyna domowa ciągle pustoszy te Kraie. Wice-Król rozkazał rozstrzélać osławionego dowodcę powstańców, który się w iego moc dostał; iednakże te okrutne środki, nie zdołały przytłumić w tych prowincyach powszechnego niepodległości ducha. Zapewniaią, że woysko Kallegi z 4000 ludzi i małego korpusu iazdy złożone, wyruszyło przeciw powstańcóm, i że dywizya Kondeusza gotową iest połączyć się z temże woyskiem. Lecz inne korpusy nadaremnie ścigaią dowodcę Garcia, który na czéle 600 ieźdzców daie im odpór. Wewnątrz prowincyów panuie zamieszanie. Nowa Gallicya zdaie się mniey doznawać poruszeń. Całe południowe brzegi są w zaburzeniu, a 9. miast zostaie w zupełnym stanie woiennym. Z powodu niedostatku broni, i gotowych pieniędzy Wice-Król iest w bardzo przykrém położeniu; przybycie nawet posiłkowych woysk z Europy, przedłużyłoby tylko te nieszczęśliwą woynę.

Wyspy Kanaryiskie.

Żółta febra zrządziła na wyspach Kanaryiskich nayokropnieysze spustoszenia; z 3000 ludzi, z których się ludność Ortowy w wielkiey Kanaryi składała, umarło przeszło 500 na tę febrę. Podczas odesłania tych listów, srożyła się tam ies cze ta okropna zaraza. Wielka Kanarya utraciła przeszło 3000 ludzi. Mniey morderczą była ta plaga w Santa-Cruz, chociaż naywiększa część mieszkańców zarażona była ta chorobą. Pragniono deszczu dla orzeźwienia powietrza, lecz niestety od początku tey zarazy ani kropla nie padła, a upał był uduszaiący. Na większe nieszczęście ludu nagnał ieszcze wiatr palący z pustyń Barbaryi chmury szarańczy, która wszystkie rośliny ze szczętem zniszczyla. Hiszpanie w Teneryffie zagrożeni byli nadto wybuchnieniem niepokoiów, które obchodzeniu się Gubernatora Xiecia del Parque przypisuią; będąc ón bowiem wsparty od woyska, nie chciał bydź posłusznym rozkazóm Stanów hiszpańskich (Cortez) i Rejencyi Kadyxskiey.

Związek Reński.

Dnia 18 spieszył goniec pruski z Berlina iadący prez Frankfurt do Paryża.

Dnia 20 przeiéżdzał przez Frankfurt francuzki goniec gabinetowy, iadący z Petersburga do Paryża.

Wiadomości handlowe z Lipska pod d. 15. Lutego donoszą: Od kilka tygodni znayduie się tu Ces: francuzki Konsul, który wydawane od tuteyszego Magistratu Certyfikaty d'origine dla fabrykatow saskich do Francyi przeznaczonych, kontrasygnuie. Takowe powinny bydź wprzódy przez francuzkiego Posła w Dreźnie podpisane. W handlu naszym wciąż bezprzykładna cichość panuie; kupcy maiący przedtem sklepy otwarte, zamykaią ie teraz. — Przed kilkoma tygodniami, przeprowadzano tędy z Gdańska przez Polskę nad Ren znaczną ilość zabranéy kawy; mała tylko iey część w Lipsku się pozostała. Ponieważ wiele domów kapitały swoie z handlu odbiéraią, przeto bilety kassowe stoią prawie równo z gotowémi pieniędzmi. Otworzona tu u Reichenbacha i Kompanii Król. Saska pożyczka, może przyiśdź niebawnie do skutku.

Szwecya.

Z Sztokolmu d. 20. Stycznia. — Podczas zgromadzenia, wszystkich członków Rady Stanu u Królewica Następcy, na dniu 7. b. m. Minister sprawiedliwości Hrabia Gyllenborg miał dziękuiacą mowę, którey istotna treść iest następniaca: „Czuła troskliwość, którą Wasza Królewicowska Mość ukochanemu okazywałeś Królowi, niezmor-

dowana gorliwość, przez którą pomyślność Ludu Szwedzkiego ustaliłeś, połączenie mądrości z siłą i dobrocią, za których pomocą nieporządkowi tamę założyć, nadzieię ożywić, i miłość wzniecić umiałeś, nadaią W: Królewic: Mości nayświetsze prawa, do naszey nieograniczoney przychylności. Ieżeli N. Królewicu, podczas powierzonego sobie rządu Królestwa natrafiałeś czasem na trudności i przeszkody, które spaźniały spełnienie dobroczynnych twoich zamiarów, ieżeli niedoskonałości w urządzeniach naszych i nieporządki, które niemal że nieszkodziły dobru publicznemu, tudzież buntownicze powstania w niektórych prowincyach, dały ci powód do trosków, i do uczucia może iakiéy niedostateczności, równie też następnie własnem przekonałeś się doświadczeniem, że dobra i dzielna wola Rządcy, wzbudzaiącego powszechne zaufanie, dostateczną iest do powrócenia wszystkiemu należnego porządku; i że niektóre poiedyńcze zamieszania były ieszcze słabą iskrą skutków owéy skłonności umysłów, która kieruiąc zmianami naszego rządu niemogła bydź od tey całkowicie odłączona, którey nasze nieszczęścia nietylko wymagały, ale ią nawet czyniły konieczną. Tym czasem ustalił się teraz porządek na nowo, a narod winien iest usiłowaniom W. Król. Mości odzyskaną wewnątrz spokoyność, i poważanie w zagranicznych Kraiach; &c. "

Królewic odpowiedział co następuie: „Mości Panowie! Od tey chwili iak Król do lepszego powrócił zdrowia dopraszałem się, abym rządy Państwa znowu w iego złożyć mógł ręce; lecz N. Pan uznał za dobre, nadal mi ie powierzyć. Wiadomo wam iest Mości Panowie, że Król rozkazał mi kierować ieszcze przez czas nieiakiś publicznemi, interessami, a ia stałem się posłuszny temu rozkazowi. Przyszedłszy teraz Król Jegomość do sił większych, raczył spełnić to moie od dawna iuż oświadczone życzenie, i odbiera dziś na siebie tę władzę, którą mnie był powierzył. Trafiwszy podczas sprawowania rządów Królestwa na niektóre trudności, mogłem ie za pomocą gorliwości i wiadomości waszey uprzątnąć. Iest to dla mnie wielkiém ukontentowaniem, że mogę wam patryotyczną waszą gorliwość publicznem odwdzięczyć podziękowaniem. Ieżeli Król, i Naród kontenci są z moich usiłowań, to znaczną część tey iedyney nagrody, którey serce moie pragnie, wam winien iestem. Może mamy więcey ieszcze nieprzyiemności do przezwyciężenia, lecz będąc mocni przez iedność, wszystkim się burzóm oprzemy. Gdyby raz ieszcze troski zasmucać mnie miały, przypomnienie zaręczoney mi przychylności, i przywiązania do osoby moiéy, będzie dostatecznem powrócić całą moc duszy moiey. Bądzcie Mości Panowie zapewnieni o moiey życzliwości i zupełném do was przywiązaniu. "

Rossya.

Z Petersburga d. 27. Stycznia. — Pan Brodzki nadworny Radca, i obywatel Konstantynogrodzki w Połtawskiey Gubernii, zaprowadził tam naylepszy i nayskutecznieyszy sposób szczepienia owcóm ospy bez naymnieyszego ich uszkodzenia. Sposób zaś iest ten: należy wziętą z owcy ospową materyę rozpuścić w wodzie, włożyć w nią nici konopnych, żeby w siebie teyże materyi nabrały, a potém przewlec te nici przez uszy owiec nakształt zausznic. Po upłynieniu kilku dni, pokażą się na owcach te same znaki ospy, iakie zwyczaynie daią się widzieć na małych dzieciach po zaszczepieniu oneyże; naylepszy czas do tego iest w Wrześniu. Skutek szczęśliwego szczepienia tey ospy, doświadczanym był na 1800 iagniętach hiszpańskich przeszłey wiosny urodzonych. A ponieważ ten obywatel znaczną liczbę owiec hiszpańskich i swoyskich u siebie rozmnożył i do rozmnożenia tychże u swoich Włościan znacznie się przyłożył, przeto został w nagrodę troskliwości swoiey o chów owiec, zaszczycony od Jego Imperatorskiéy Mości godnością Kawalera Orderu Sgo Włodzimierza 4tey Klassy.

Pan Kukolnik były Professor Fizyki w Liceum Zamoyskiém, a teraz Professor porządkowy w Petersburskim pedagoigyinym instytucie, otrzymał od Imperatora Jmci Order S. Włodzimierza 4tey klassy.

Multany.

Z Jass d. 22. Lutego — Rozpoczęły się iuż kroki nieprzyiacielskie między Rossyanami i Turkami. Miasteczko Sistow w Bulgaryi w biegu tey woyny miastem wolném handlowém ogłoszone, wzięte zostało przez Rossyanów. Znaleziono tam wiele towarów. Woy-

ska rossyiskie znayduiace się po téy stronie Dunaiu, otrzymały rozkaz do przeprawienia się przez tę rzekę. Podług doniesień z Konstantynopola panuie tam powietrze morowe, które po części iuż uśmierzoném zostało.

O Królestwie Walencyi.

Kray Walencyiski liczyć należy między nayprzyiemnieyszemi w Europie. W żyzności i obfitości rzeczy do żywności służących przewyższa on nadbrzeża dawney Prowancyi i hrabstwa Nice. Przenoszą go także nad Neapolitański, co do piękności i świeżości drzew i krzewin cień daiących, i nie tak iest wilgotnym. Nie znaią w Walencyi ani zbytnich upałów Andaluzyiskich, ani zimna krain północnych. Nigdy ciepłomierz nie podnosi się nad 20 stopni, ani nie spada niżey trzech stopni ciepła. Zima znana tam iedynie zimienia, i przez pięc wieków dwa razy tylko widziano mróz biały i mgłę. Niebo tak ciągle pogodne, iż stróżów nocnych w Walencyi, których obowiązkiem zwiastować stan nieba, nazywaią Serenos, (pogoda), bo muszą zawsze to słowo wołać. — Miasto wewnątrz ma widok miasta Maurow. Ulice wązkie i nieregularne przedzielaią domy nie wysokie, ale głębokie, maiące wielkie dziedzińce i piękne tarassy, na których drzewa pomarańczowe, cytrynowe i laurowe rozpościeraią okazałe swoie nieruchome liście. Nayśliczniejsze kwiaty rozmaitych kolorów wpadaią w oczy. Tu wszelkiego gatunku owoce południowe w piramidy ułożone łechcą powonienie i smak; tam sklepy, iakoby przystroione naybogatszemi i naypięknieyszemi materyami, a na dachach domów powiewaią, iakby flagi, tysiączne rozmaitych kolorów strefy iedwabne. Pełno po ulicach warsztatów materyi iedwabnych; każdy na świeżem powietrzu pracuie; wesołe śpiewki robotników, a zwłaszcza pięknych robotnic, łączą się z fruczeniem kołowrotów, odgłosem bębenków i pozytywek noszonych, tudzież z głosami niewiast noszących orżadę i owoce na przedaż.

Albufera, obszerny staw, czyli iezioro na południe Walencyi, iest iedném z naybardziey uczęszczanych mieysc do rozrywki. Poluią tam na ptaki wodne przesiaduiące w krzakach po nad brzegami tego ieziora; częstokroć 300 bacików zbiera się na to polowanie. Połow ryb iest także obfity, a mianowicie poławiaią się tam węgorze nadzwyczayney wielkości. Kawał ziemi, przedzielaiący Albufera od morza, ma mnóstwo kuropatew i królików, snuiących się między wierzbami, mastykowemi drzewami i morskiemi sosnami. Od lądu, brzegi tego ieziora zasiane ryżem.

Niewiasty w powszechności maią ciało białe i piękną kibić; są lube i uprzeyme, i często więcey energii niż mężczyzni okazuią; lecz przewaga, którą biorą nad niemi, czyni ie groźnemi i dumnemi. W naywyższym stopniu gustu i zbytku lubią się stroić. Ile zaś niewiasty okazuią wytworności w ubiorach, tyle mężczyzni prostoty; lecz zbytek nie rozciąga się wcale wewnątrz domów.

Co się tyczé zaślubin, tak się dzieie. Gdy dwie familie zgodzą się na małżeństwo swoich dzieci, narzeczony w towarzystwie kilku przyiacioł i iakiego wierszopisa idzie w nocy pod dom narzeczoney swoiey; wierszopis opiewa oświadczenie miłości iego, przypomina długie zaufanie kochanka, i prosi o czułą wzaiemność. Narzeczona piękność ukazuie się w oknie, odrzuca zrazu z udaną skromnością hołd kochanka, pyta się, kto iest, i iacy rodzice iego. Ten pokazuie się iuż sam wtedy, prawi z zapałem pospolite naszym skotopaskom (idillom) myśli, wystawia, iak wszystko kocha się w naturze, i łączy; nie szczędzi, równie iak iego wierszopis, wezwań do nocy, xieżyca, gwiazd, ani porównań z drzewem palmowém, z mruczącym strumykiem, i omdlewaiącą różą. Scena ta kończy się na tém, że panienka zdeymuie z głowy swoiey wieniec z kwiatów uwity, będący znakiem panieństwa, rzuca go narzeczonemu, który go z uniesieniem radości podnosi. W tém daie się słyszeć huczna symfonia; okna goreią od światła, drzwi otwieraią się, i rodzice zaręczoney przyimuią z tryumfem szczęśliwego zwycięzcę. Dzień zaślubin, w pewnym czasie po zaręczynach odbywaiących się, rozweselaią znowu sceny poetyczne. O północy, nowożeniec przy pomocy swoich przyiacioł wyrywa oblubienicę po długiém pasowaniu się z rąk wiernych iey towarzyszek, któreby ią chciały między sobą zatrzymać, i na rękach unosi. Ale łóżka małżeńskiego nie stawiaią tam w pokoiu, lecz na galeryi lub terasie domowym, nad którém unosi się sklepienie z woniejących kwiatów zrobione; oświecaią ie gwiazdy, a lekki powiew zefiru igra z fi-

rankami. Gdy się rozwidni, wstaią małżonkowie, wchodzą do domu, gdzie zchodzą się współgodownicy na śniadanie, a panienki składaią w darze przeszłey swoiey towarzyszce piękną kolebkę.

W r. 1795, Królestwo Walencyi miało 932,000 ludności, a w tey było 1076 szlachty, 5000 mnichów, 1700 mniszek, i około 3000 Xięży świeckich. (*Z. G. W.*)

Cyrkuł Jasielski.

Ciąg dalszy.

Jasło, miasto cyrkułowe, nie może się dotychczas niestety mieyskim szczycić przemysłem, ponieważ naywiększa część mieszczan (małą bardzo liczbę wyiąwszy) iedynie uprawą roli i ogrodnictwem się trudni; za naywiększe dobrodzieystwo w tém mieście mogą bydź uważane rumem wysypane, a przez to czyste ulice, po których wygodnie chodzić można. Iak mało pożyteczném iest to mieysce dla obcych, tak wielce powinno bydź interessuiącém dla mieszkańców z powodu położenia swoiego i okolic. Leżąc nad zbiegem trzech znacznych rzék: Jasiełki, Dembowki i Ropy, które na tém mieyscu w często spławną Wisłoke wpadaią, tudzież nad punktem połączenia się 5ciu gościńców, mogłoby się stać przedmiotem zazdrości dla nieiednego głównego miasta. Dobrze uprawne pola i rozlegle z przyrodzenia żyzne okolice, szczególniey zaś części dawnych gruzów Firleiowskiego zamku w Podzamczu i Niegłowicach, rzadki sprawaią widok. Z wyższych mieysc tego miasta widzieć można odległe Nowegotargu karpaty, a z rynku gruzy zamku Odrzykońskiego. Okolica Jasła słynie dobremi końmi, które są bardzo mocne.

Patrząc z tego mieysca w okolice Gorlicy, pokazuie się Trzcieńnica w powabném położeniu, którey piękne założenie zamku, ogrodu i gospodarskich budowli, więcey ieszcze dodaie wdzięku. Przed niedawnemi laty znaleziono tam w ziemi bożyszcza pogańskie dawnych Polaków, maiące dwa do trzech cali wielkości; iako to: Dziewannę, Pochwista i t. d. które w gabinecie starożytności Xiężny Jabłonowskiey złożone zostały.

Królewskie miasto Biecz nad Ropą, przedstawia nam teraz szczątki maiętnego i znacznego w dawnych czasach miasta, które dotychczas ieszcze piękną wieżę ratuszną, mury mieyskie, dawny Królewski zamek, klasztor reformacki i wielki gockim gustem wystawiony kościoł posiada, w którym spoczywaią zwłoki sławnego Dzieiopisa Kromera. Niegdyś celowało to miasto w téy okolicy przez sąd Grodzki i bogactwa; teraz zaś mieszczanie onegoż (wyiawszy niektórych przedmieszczanów) mieszkaią w drewnianych, na murowanych fundamentach wystawionych domach, i są bardzo ubodzy.

Załawie iest właściwie siedliskiem Dominium Bieckiego, utrzymuiącego wielkie blichy płócien wraz z maglami.

Kobylanka o pół mili od Biecza nad Ropą leżąca, iest sławne z odpustów mieysce; gdyż tam co rok blisko 50000 pielgrzymów ze wszystkich okolic, a nawet z Częstochowéy Xięstwa Warszawskiego i Węgier przychodzi.

Gorlice, miasteczko nad Ropą położone nazywa się także małym Gdańskiem, czyli głównym składem zboża; a to dla tego, że wszystko zbytnie, z płaszczyzn pozwożone zboże do mnogich szpichlerzów swoich przyimuie, a ztamtąd w góry i do Węgier przedaie. Równie znacznym iest tamże handel wina i płócien. Miasteczko to iest naymaiętnieysze z pomiędzy wszystkich miast tego Cyrkułu, dla tego też łatwo do lepszego ieszcze stanu przyiśdź może. Dla ułatwienia kommunikacyi został tamże przed kilkoma laty 50 sążniowy most na palach z dwiema wielkiemi groblami do wiazdu, kosztem Dziedzica Jana Hrabi Stadnickiego i miasta wystawiony. Kilka lat temu spaliła się tam wieża kościelna, w któréy kopule podczas samego pożaru blisko tysiąc Czerwonych Złotych znaleziono. Iedna część tego miasta wspiéra się iak Malta na skałach, w których nawet piwnice są wykowane. Niegdyś żyli tam Aryanie, których groby wzniesione dotychczas okazuią mogiły. Że tamże tygodniowe targi bardzo wielkie bydź muszą, potwierdzaią to artykuły handlowe, i topograficzne górzystego mieysca tego położenie, gdzie cztéry razem schodzą się goścince.

Od tego mieysca ku Ropie, pokazuie się romansowa całe mile ciągnąca się dolina, którą bieżąca rzéka Ropa zlewa. W lecie cała prawie ta dolina płótnem blichuiącém się iest zasłaną. Mieszczanie Gorliccy płótnem handluiący, a nawet odległe Dominia i tkacze posyłaią tam płótna swoie w wielkiéy ilości, ponieważ ta woda któréy dotąd wprawdzie ieszcze chimicznie nie rozbierano, naypiękniéy i nayprędzéy bie-

li tak dalece, że tamże co rok dwa razy płótna się bielą.

Kto chce widzieć bardzo piękną górzystą okolicę, niech na drodze do wsi Krynicy wstąpi do **Ropy**, którą Hrabia Siemiński przez szlachetne zamiłowanie budownictwa, w nayprzyiemnieyszą wieyską zamienił siedzibę.

W tey samey dolinie leży **Szymbark**, z którego się wznosi dawny zamek przez Rakoczego zburzony, iednakże po części iescze mieszkalny, który tey okolicy więcey ieszcze przyiemnosci i znaczenia dodaie.

Cztery obok siebie leżące wsie: **Rzepienniki**, **Olpiny**, **Olszyny**, **Szerzyny** i ich okolice, dostarzaią mnóstwo iemiołuchów. Po wszystkich wsiach, |trzy te ostatnie mieysca otaczaiacych, robią płótno w wielkiey ilości i tak doskonale, że płótniarze kupuią ie w sklepach bardzo często za szląskie, i po cyfrach swoich poznaią. Cudzoziemcy bowiem zakupuią tamże, lub na iarmarkach tey okolicy płótno surowe, które potém sposobem swoim przyprawiwszy, żydom polskim za niemieckie płótno przedaia. Często się trafia, iż ci kupcy zaliczaią naprzód wielkie kwoty pieniężne, zastrzegaiąc sobie kontraktem dostarzanie zamówioney ilości płótna.

Znaczną ilość płótna i bielizny stołowey, wyrabiaią w **Jodłowéy**, maiącey około 321 domów i 635 familii, które się prawie wszystkie tkactwem zatrudniaią; mieysce to leży pół mili od Pilzna.

W miasteczku **Kołaczycach** żywi się naywiększa część mieszczan z gancarstwa; gliny dostarcza im pograniczna Biezdziedzka okolica. Prowadzą oni swoie towary częścią przez Wisłokę i Wisłę do Gdańska, zkąd nawet do Anglii bywaią posełane; częścią zaś wożą ie brykami do Węgier i Siedmiogrodzkiey ziemi. Życzećby tylko należało, ażeby te ich fabrykaty na nadobnieyszą osobliwie zaś na hetruską robione były formę; ile że glina takiego iest gatunku, iż naylepiey można ią wyrobić. W tém miasteczku robią także dosyć dobre Koce.

(Reszta potém.)

Meteorologiczne postrzeżenia we Lwowie od dnia 4. do 8. Marca 1812.

Dnie.	Czas postrzeżenia	Barometr.	Ciepłomierz Reaumura.	Kierunek Wiatrów.	Odmiany powietrza.
4	Wsch. Słońc.	28, 1, 11.	— 4, 2.	W. słaby	pochmurno.
	2. po połud.	28, 2, 1.	— 2, 7.	W. sredni	pochmurno, śnieg.
	10. w nocy	28, 1, 11.	— 2.	W. słaby	pochmurno.
5	Wsch. Słońc.	28, 1, 2.	— 1, 6.	W. cichy	pochmurno, mgła.
	2. po połud.	28, 0, 0.	† 0, 3.	W. słaby	pochmurno, śnieg.
	10. w nocy	27, 10, 9.	— 0, 5.	W. słaby	pochmurno, śnieg.
6	Wsch. Słońc.	27, 9, 11.	— 1, 3.	W. sredni	pochmurno, mgła, śnieg.
	2. po połud.	27, 9, 10.	— 0, 5.	P. W. słaby	pochmurno, śnieg.
	10. w nocy	27, 9, 11.	— 2.	P. W. słaby	pochmurno.
7	Wsch. Słońc.	27, 9, 11.	— 2, 6.	P. W. słaby	pochmurno, rzadka mgła.
	2. po połud.	27, 10, 11.	† 0, 4.	P. W. słaby	pochmurno.
	10. w nocy	27, 11, 9.	— 2.	P. W. słaby	rzadkie chmury.
8	Wsch. Słońc.	27, 11, 9.	— 1, 8.	Po. i Po. W. słaby	pochmurno, wypogodzenie.
	2. po połud.	27, 11, 8.	† 2, 7.	Po. sredni	iasno.
	10 w nocy	27, 11, 8.	— 1, 8.	Po. słaby	iasno.